

Avd: _____

Grupp: _____

Mål: _____

Wallenberg

II

28. 2. 1967 -

53 Bonn, den 28. Februar 1967

Koblenzer Strasse 91

Herrn Gustav Schmidt
4509 Bad Essen, Bez. Osnabrück
Deutsch-Kronerstrasse 7

Sehr geehrter Herr Schmidt !

Schwedische Behörden bemühen sich seit mehreren Jahren um die Klärung des Schicksals eines gegen Kriegsende verschollenen schwedischen Diplomaten. In dieser Angelegenheit arbeiten wir u.a. mit dem Suchdienst des deutschen Roten Kreuzes in Hamburg zusammen. Durch diese Organisation haben wir erfahren, dass Sie möglicherweise Auskünfte über Verhältnisse im Gefangenenlager Lemberg 1947 geben könnten.

Wir wären Ihnen daher sehr verbunden, wenn Sie die Möglichkeit hätten, mich zu einer Unterredung bei Ihnen entweder am Montag, den 6. März, nachmittags oder abends, oder am Dienstag, den 7. März zu empfangen. Selbstverständlich werde ich auf Ihre Wünsche bezüglich eines anderen Termins oder Ortes Rücksicht nehmen, wäre aber im Hinblick auf weitere Verabredungen dankbar, wenn Ihnen einer von den beiden erwähnten Zeitpunkten passen würde.

In der Hoffnung, dass das Gespräch an einem der beiden Tagen stattfinden kann, beehre ich mich anbei einen Umschlag für Ihre geschätzte Rückäusserung zu übersenden. Ihre Antwort können Sie gerne auch telefonisch auf unsere Kosten - durch z.B. ein R-Gespräch - über die Nummer Bonn 22 00 61 übermitteln.

Hochachtungsvoll

Im Auftrage:

Leif H. Sjöström
Attaché

P.M.

angående samtal med Gustav Schmidt, Bad Essen/Bez. Osnabrück
den 7.3.1967

1. Efter hänvisning från Suchdienst, Hamburg, rörande personer, som vistats i läger i Lemberg år 1947, besökte jag den 7.3.67 herr Gustav Schmidt, bosatt Deutsch-Kronerstrasse 7, Bad Essen, cirka 35 km utanför Osnabrück. Herr Schmidt var, trots att jag den 28 februari tillskrivit honom med begäran om samtal, inte anträffbar i sitt hem, varför jag uppsökte honom på hans arbetsplats hos firma Dreyer Landmaschinen, Wittlage, cirka 3 km från Bad Essen.

i Warthegau, nuv. Polen
2. Gustav Schmidt är född den 16.10.1904/och således nära 63 år gammal. I invånarregistret redovisas han som lantbrukare och pensionär. Hans ^{an}ställning i firma Dreyers verkstad synes dock ha heldagskaraktär. Enligt egen uppgift är han emellertid fortfarande delvis krigsinvalid (30 %) och är tidvis sjuklig. Vid mitt samtal med honom, vilket tyvärr fick föras under mindre gynnsamma yttre omständigheter, gav han intryck av att vara en snäll, men något förvirrad äldre man, vars minnesförmåga inte var den allra bästa.

3. Om siraupplevelser under och efter andra världskriget berättade han följande. Eftersom han var familjeförsörjare och hade fem barn inkallades han inte förrän i krigets slutskede (1944) till Wehrmacht, där han var soldat fram till kapitulationen. Denna skedde för hans del vid gränsen mellan Tyskland och Polen. Han tillfångatogs där av ryssarna och fördes till Stalinov, där han arbetade i gruvor. Under detta arbete utsattes han för en olyckshändelse och fördes till sjukhus. Vid detta tillfälle blev han invalidiserad till 70 % och tvingades bl.a. senare förflytta sig på kryckor. I början av 1947 kom han till ett krigsfängeläger i Lemberg där han vistades till .

slutet av -47/början -48. Under Lembergvisittelsen var han hela tiden i lägersjukhus i Raznaja-lägrät, i vilket enligt hans uppskattning fanns cirka 1.000 personer. I sjukavdelningen vistades högst 300 personer.

Våren 1948 flyttades han från Lemberg till Kiov (Kiev?), där han vistades till 1949. Han repatrierades 1949.

4. Från sin tid i Lemberg-lägrät hade Schmidt mycket vaga hågkomster. Vid vårt samtal erinrade han sig glimtvis detaljer från sin lägertillvaro, men kunde inte klart särskilja vad som hade hänt i Lemberg och vad som hade hänt i Kiov. Om Lemberg-lägrät och dess sjukavdelning visste han dock, att det var fråga om ett barackläger och att sjukavdelningen var inrymd i en eller några smärre baracker med särskilda celler. Invånarna i lägrät utgjordes mest av "Wehrmachtsangehörige", d.v.s. rena krigsfångar, och antalet politiska fångar var lågt. I lägrät fanns ett stort antal utlänningar (ungrare, polacker, jugoslaver, rumäner m.fl.). På min fråga om det även ingick skandinaver bland fångarna svarade Schmidt efter lång tvekan att han trodde sig komma ihåg, att åtminstone någon nordeuropé befann sig i lägrät. På min fråga om vad denne möjligtvis kunde ha hetat hade Schmidt först inget svar att ge. Med min hjälp kom Schmidt så småningom fram till, att det fanns någon "von hinter'm Wasser" som kunde hetat Wallenberg eller Wallentin (det senare höll Schmidt för troligast). På min fråga namngav han några ungrare - med reservation för att han kanske egentligen träffat dem i Kiov - varpå han genomgående tillade, att de voro avlidna. Någon ungrare med namnet Gabor erinrade han sig inte bestämt, men höll inte för uteslutet att någon kunde ha hetat så. Samma svar gav han f.ö. beträffande de flesta av de många autentiska eller fiktiva namnförslag som jag gav honom. Då jag frågade honom, huruvida den ungrare som han tänkte på, möjligen hade varit skriftställare, journalist eller liknande, svarade Schmidt att det fanns "flera av ungrarna som skrev maskin på expeditionen".

När jag frågade honom om läkare i lägersjukhuset, svarade Schmidt att en sådan fanns under den första tiden han var där, men denne läkare hade hastigt avlidit våren -47 och efterträts av en sjuksyster. Ytterligare försök från min sida att få honom att namnge sjukhuspersonalen blev resultatlösa. På min fråga om han erinrade sig att någon av hans lägerkamrater hade sagt sig ha förbindelser med Röda

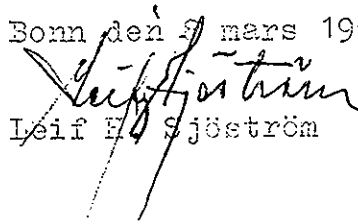
Korset, sade han: "Jag tror det var någon från Röda Korset, som hette Popka". Alla försök till närmare preciseringar i detta ämne blev resultatlösa.

Schmidt sade sig gärna vilja försöka att i lugn och ro rannsaka sitt minne och att återkomma till ambassaden per brev. Med anledning därav har jag tillskrivit Schmidt och ställt vissa konkreta frågor till hans ledning.

Schmidts utsaga synes inte innehålla några precisa uppgifter till ledning för vidare forskningar i ärendet. Han kunde varken bekräfta Gabors berättelse i de delar, som avser Lemberg-vistelsen, eller ge några upplysningar om Wallenbergs påstådda vistelse i Lemberg. Icke heller framkom av Schmidts utsaga några nya hänvisningar till personer, vilka möjligtvis kan ha upplysningar att ge.

Schmidts skriftliga utsaga kommer att snarast möjligt insändas till departementet.

Bonn den 9 mars 1967

Leif H. Sjöström

Strängt förtroligt

P.M.

ansående samtal med Gustav Schmidt, Bad Essen/Bez. Osnabrück
den 7.3.1967

1. Efter hänvisning från Suchdienst, Hamburg, rörande personer, som vistats i läger i Lemberg år 1947, besökte jag den 7.3.67 herr Gustav Schmidt, bosatt Deutsch-Kronerstrasse 7, Bad Essen, cirka 35 km utanför Osnabrück. Herr Schmidt var, trots att jag den 28 februari tillskrivit honom med begäran om samtal, inte anträffbar i sitt hem, varför jag uppsökte honom på hans arbetsplats hos firma Dreyer Landmaschinen, Wittlage, cirka 3 km från Bad Essen.

i Warthegau, nuv. Polen

2. Gustav Schmidt är född den 16.10.1904/och således nära 63 år gammal. I invånarregistret redovisas han som lantbrukare och pensionär. Hans^{an}ställning i firma Dreyers verkstad synes dock ha heldagskaraktär. Enligt egen uppgift är han emellertid fortfarande delvis krigsinvalid (30 %) och är tidvis sjuklig. Vid mitt samtal med honom, vilket tyvärr fick föras under mindre gynnsamma yttre omständigheter, gav han intryck av att vara en snäll, men något förvirrad äldre man, vars minnesförmåga inte var den allra bästa.

3. Om sina upplevelser under och efter andra världskriget berättade han följande. Eftersom han var familjeförsörjare och hade fem barn inkallades han inte förrän i krigets slutskede (1944) till Wehrmacht, där han var soldat fram till kapitulationen. Denna skedde för hans del vid gränsen mellan Tyskland och Polen. Han tillfångatogs där av ryssarna och fördes till Stalinov, där han arbetade i gruvor. Under detta arbete utsattes han för en olyckshändelse och fördes till sjukhus. Vid detta tillfälle blev han invalidiserad till 70 % och tvingades bl.a. senare förflytta sig på kryckor. I början av 1947 kom han till ett krigsfängeläger i Lemberg där han vistades till

slutet av -47/början -48. Under Lemberg vistelsen var han hela tiden i lägersjukhus i Raznaja-lägrät, i vilket enligt hans uppskattning fanns cirka 1.000 personer. I sjukavdelningen vistades högst 300 personer.

Våren 1948 flyttades han från Lemberg till Kiov (Kiev?), där han vistades till 1949. Han repatrierades 1949.

4. Från sin tid i Lemberg-lägrät hade Schmidt mycket vaga hägkomster. Vid vårt samtal erinrade han sig glimtvis detaljer från sin lägertillvaro, men kunde inte klart särskilja vad som hade hänt i Lemberg och vad som hade hänt i Kiov. Om Lemberg-lägrät och dess sjukavdelning visste han dock, att det var fråga om ett barackläger och att sjukavdelningen var inrymd i en eller några smärre baracker med särskilda celler. Invånarna i lägrät utgjordes mest av "Wehrmachtsangehörige", d.v.s. rena krigsfångar, och antalet politiska fångar var lågt. I lägrät fanns ett stort antal utlänningar (ungrare, polacker, jugoslaver, rumäner m.fl.). På min fråga om det även ingick skandinaver bland fångarna svarade Schmidt efter lång tvekan att han trodde sig komma ihåg, att åtminstone någon nordeuropé befann sig i lägrät. På min fråga om vad denne möjligtvis kunde ha hetat hade Schmidt först inget svar att ge. Med min hjälp kom Schmidt så småningom fram till, att det fanns någon "von hinter'm Wasser" som kunde hetat Wallenberg eller Wallentin (det senare höll Schmidt för troligast). På min fråga namngav han några ungrare - med reservation för att han kanske egentligen träffat den i Kiov - varpå han genomgående tillade, att de voro avlidna. Någon ungrare med namnet Gabor erinrade han sig inte bestämt, men höll inte för uteslutet att någon kunde ha hetat så. Samma svar gav han f.ö. beträffande de flesta av de många autentiska eller fiktiva namnförslag som jag gav honom. Då jag frågade honom, huruvida den ungrare som han tänkte på, möjligen hade varit skriftställare, journalist eller liknande, svarade Schmidt att det fanns "flera av ungrarna som skrev maskin på expeditionen".

När jag frågade honom om läkare i lägersjukhuset, svarade Schmidt att en sådan fanns under den första tiden han var där, men denne läkare hade hastigt avlidit våren -47 och efterträttes av en sjuksyster. Ytterligare försök från min sida att få honom att namnge sjukhuspersonalen blev resultatlösa. På min fråga om han erinrade sig att någon av hans lägerkamrater hade sagt sig ha förbindelser med Röda

Korset, sade han: "Jag tror det var någon från Röda Korset, som hette Popka". Alla försök till närmare preciseringar i detta ämne blev resultatlösa.

Schmidt sade sig gärna vilja försöka att i lugn och ro rannsaka sitt minne och att återkomma till ambassaden per brev. Med anledning därav har jag tillskrivit Schmidt och ställt vissa konkreta frågor till hans ledning.

Schmidts utsaga synes inte innehålla några precisa uppgifter till ledning för vidare forskningar i ärendet. Han kunde varken bekräfta Gabors berättelse i de delar, som avser Lemberg-vistelsen, eller ge några upplysningar om Wallenbergs påstådda vistelse i Lemberg. Icke heller framkom av Schmidts utsaga några nya hänvisningar till personer, vilka möjligtvis kan ha upplysningar att ge.

Schmidts skriftliga utsaga kommer att snarast möjligt insändas till departementet.

Bonn den 8 mars 1967

Leif H. Sjöström

Bonn den 13 mars 1967

Strängt förtroligt

2 bil.

Nr	132		Antal bilagor
Ink dnr			
Avd	Grupp	Mål	
Wallenberg dnr.			

Broder,

Jag hoppas att Din hemresa avlöpte friktionsfritt och att Du även fick utbyte av besöket här. Det var mycket trevligt att ha Dig på besök och jag hoppas vi får något tillfälle att träffas också vid kommittébesöket i april.

Bilagt återfinner Du min P.M. från samtalet med Gustaf Schmidt, vilket - som vi konstaterade redan när Du var här - inte gav särdeles mycket. Det brev från Schmidt med vidare uppgifter, som han ställde i utsikt, har ännu inte kommit mig tillhanda, men kommer givetvis att insändas så snart det inkommit. Inte heller av det torde dock några viktigare upplysningar vara att förvänta.

Manuskriptet från Südwestfunks program "Partisan der Menschlichkeit - der Fall Raoul Wallenberg", vilket sändes i Westdeutscher Rundfunk den 8 februari 1967 och uppenbarligen också av Südwestfunk den 9-1966, anlände med express i lördags morse. Våra teorier har vid genomläsning dessbättre visat sig vara felaktiga: det innehåller mycket positivt om R.W. och det mesta synes åtminstone mig även vara sakligt riktigt. Större delen av programmet ägnades dock åt att skildra judarnas behandling och ställning i allmänhet, varefter R.W. under senare delen framställdes som en judarnas hjälpare och som en av de privatpersoner, som verkligen uträttade något och inte bara gjorde passivt motstånd. Några uppgifter av värde för efterforskningarna synes manuskriptet inte innehålla. Jag bilägger två fotokopierade exemplar.

Leif H. Sjöström

Departementssekreteraren Leifland,
S t o c k h o l m.

EXP. 14
3-67
m. l. / j. r.

53 Bonn, den 14. März 1967
Koblenzer Strasse 91

Herrn Gustaf Schmidt
4509 Bad Essen/Bez. Osnabrück
Deutsch-Kronerstrasse 7

Nr	Antal bilagor	
Ink dnr		
Avd	Grupp	Mål

Sehr geehrter Herr Schmidt !

Ich danke Ihnen recht herzlich dafür, dass Sie mir die Möglichkeit gaben, am 7. März eine Besprechung mit Ihnen führen zu können und hoffe, dass dieses Gespräch Ihnen nicht allzuviel Unbehagen verursachte.

Ich möchte gern auf Ihr in Aussicht gestelltes Schreiben in der Angelegenheit zurückkommen, und darf in diesem Zusammenhang zu Ihrer Anleitung folgende Fragen stellen:

- 1: Zu welcher Zeit waren Sie in Lemberg ?
- 2: In welchem Lager waren Sie (Name, Nummer und Lage usw.)?
- 3: Wieviele Mitgefangene waren während Ihres Aufenthaltes im selben Lager bzw. Krankenhaus ?
- 4: Waren diese Leute hauptsächlich Kriegsgefangene (Soldaten) oder waren darunter auch politische Häftlinge oder Strafgefangene ?
- 5: Waren unter den Gefangenen auch Ausländer und gegebenenfalls von welchen Ländern ? (Besonders interessant zu erfahren ist ob auch Skandinavier unter diesen Gefangenen waren).
- 6: Erinnern Sie sich der Namen von ungarischen Gefangenen, vor allem von ehemaligen Angehörigen des ungarischen Roten Kreuzes ?
- 7: Erinnern Sie sich einiger Namen von Ärzten im ganzen Lagerbezirk ?
- 8: Können Sie einige Namen nennen von Personen, die im selben Krankenhaus wie Sie waren, und gegebenenfalls deren jetzigen Aufenthaltsorten ?

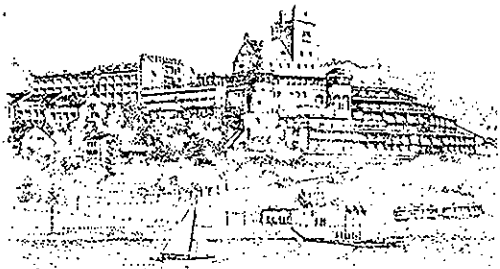
Es würde von uns sehr geschätzt werden, wenn Sie ausserdem irgendwelche weiteren Auskünfte über Ihren Lageraufenthalt geben könnten, die Ihnen im Gedächtnis geblieben sind. Wir sehen also gern einem Bericht nach Ihrem Ermessen entgegen.

Anschliessend möchte ich Sie gern darum bitten, die beigelegte Empfangsbestätigung zu unterschreiben, damit unsere Buchhaltungsbehörde zufrieden gestellt werden können. Es handelt sich dabei um eine reine Formsache.

Ich danke Ihnen herzlich für Ihre freundliche Zusammenarbeit und lege zur gefälligen Bedienung einen freigestempelten Rückumschlag für Ihr Antwortschreiben bei.

Mit vorzüglicher Hochachtung
Im Auftrage:

Leif H. Sjöström
Botschaftssekretär

Vi kongressar på
FORESTA

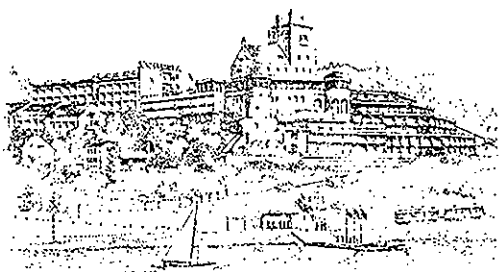
STOCKHOLM - LIDINGÖ 5 - TEL. 08-7652700
TELEX: 1104 - TGR: FORESTHOTEL

16/3

Bröder Lief,

Jag bevägnas ett till
långt som tråkigt sammanbände
gen Foresta för att följa för all
hjälp och gästfrihet under mitt
besök i Bonn. Alla förberedelser, som
du hållit i, var som vanligt
perfekta.

Fide med dagens goda man.
Skrivet till radioprogrammet om
R. W. och vidare i dag ett et.
vidare till fru von Dardel. Hon
kommer riktigt att segen, namnet
Wulf växer riktigt obeklagligt
om aktivitet hos henne. Kan
hålla dig underrättad om

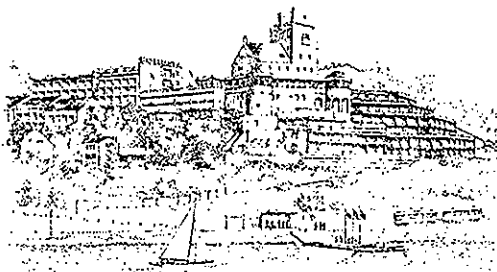

Vi kongressar på
FORESTA

STOCKHOLM - LIDINGÖ 5 - TEL. 08-7652700
TELEX: 1104 - TGR: FORESTHOTEL

2
Lena har några speciellt intressanta
kommentarer.

Självklart tänker jag Dig
några korta P.M. från bostaden i
Hamburg. Inget av särskilt intresse,
som Du för. - Hade hoppats
att redan nästa vecka kunna fara
till Österville för någon samtalsmen
finns efter min beräkning att
detta är omöjligt. När jag åter-
kommer till Bonn sen 10 april
(jag minns inte exakt datum) har
jag väl därför inte mycket att
komma med, men vill ändå
tacka om Du har tillfälle
till en genomgång av ärendets

Vi kongressar på
FORESTA

STOCKHOLM - LIDINGÖ 5 - TEL. 08-7652700
TELEX: 1104 - TGR: FORESTHOTEL

3

Käro.

Det var trevligt att åter-
se Grannmenskaps 63!

Hjärtliga hälsningar!

Den följande

Leif H.

Bad Essen, den 20. 3. 1967

An die

Königl. Schwedische Botschaft

53 Bonn

INK. AMS		
D.N:o	15	593
23/3 1967		
AVD.	GR.	WÄL.
Wollenb.-Ans.		

Sehr geehrter Herr Sjöström

Ihre Fragen mit dem Schreiben vom 14. März 1967, möchte ich, soweit ich mich erinnern kann, beantworten.

1. In Lemberg war ich in der Zeit von Februar 1947 bis Mai 1948.
2. Den Namen des Lagers weiß ich nicht mehr. Ich war im Lager Nr. 10. Es war ein Barackenlager am Stadtrand von Lemberg.
3. In diesem Lager waren etwa 800 Mitgefangene.

4. Diese Leute waren hauptsächlich Kriegsgefangene.

Es waren auch politische Häftlinge dabei, die gerundet in einer Baracke untergebracht waren.

5. Unter diesen Gefangenen waren auch Ausländer.

Wie Jugoslawien, Rumänien, Ungarn, Österreich, Mecklenburg.

Ich erinnere mich auch an einen Botschafter, der mich bei einer Politversammlung fragte woher ich käme. Ich sagte ihm aus Polen. Auf meiner Frage nach seiner Herkunft sagte er mir, er käme von hinter dem Wasser. Seinen Namen weiß ich nicht.

6-8: An Namen von ungarischen Gefangenen kann
ich mich nicht mehr erinnern.

Auch Ärzte und andere Personen die im Lager
waren, kann ich nicht mehr mit Namen nennen.

Im Frühjahr 1948 bin ich mit einem Gefangenentransport
unseres Lagers nach Kiew gekommen.

Die Ausländer sind alle in Lemberg zurückgeblieben.

Respektvoll

Walter Schmidt

Bonn den 29 mars 1967

2 bil

samtal med Gustaf Schmidt

hbr Sjöström-Leifland 13.3.67

ang

Nr	Antal bilagor	
Ink dnr		
<u>Strängt förtroligt</u>	Grupp	Mål

Broder,

Hjärtligt tack för Dina personliga rader från sammanträdet på Foresta! De i Ditt brev nämnda promemoriorna från Hamburg-samtalen har jag ännu inte erhållit, men de kommer väl.

Den vid mitt samtal med Gustaf Schmidt den 7.3.67 i utsikt ställda skriftliga berättelsen från Schmidt har nu kommit mig tillhanda. Jag bilägger fotokopia därav samt gulkopia av mitt brev till Schmidt av den 14.3.67

Även efter det att Schmidt fått tillfälle att i lugn och ro rannsaka sitt minne över de av mig ställda frågorna synes han inte ha något av intresse att förtälja. Det synes mig alltså inte ha framkommit något, som ändrar bedömningen i PM från samtalet med honom. Upplysningarna under pkt 5 i hans brev rörande "ambassadören" synes mig också så knapphändiga att de knappast torde kunna leda till något. Skulle t.ex. Wallenberg ha använt en så kryptisk formulering som "von hinter dem Wasser" till en polsk lägerkollega, för vilken "grannlandet" Sverige säkerligen vore ett klart begrepp? Formuleringen synes mig för övrigt så onödigt gåtfull att man kan förmoda ett minnesfel eller ett missförstånd hos Schmidt.

Jag har av olika skäl ännu inte approcherat Gabor, Det vore kanske bra att från Dig på papper få några punkter, som Du från Din utsiktsplats bedömer vara av värde att dryfta med honom. Jag tror nämligen att det vore värdefullt om man kunde samla ihop så många frågor som möjligt på en gång, så att man inte måste störa honom flera gånger med smärre detaljer. Våra kontakter med honom kanske bör begränsas tills han fått sitt uppehållstillstånd och kan tala och röra sig fritt?

Hjärtligt välkommen hit omkring den 10.4., då vi kanske får tillfälle att gå igenom ärendet igen!

Leif H. Sjöström

P.S. Hur tycker Du man bör ta upp frågan om dekoration till Möller?

D.S.